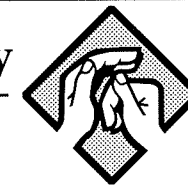

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Kesäkuu 6-7/2001

Kuurosokeiden kulttuuripäivä

30.6.2001 Punkaharju, Lusto Metsämuseo ja Vanha Asema

Varsinainen kulttuuripäivän ohjelma alkaa klo 14.00 Lusto Metsämuseon auditoriossa. Lounasta voi tätä ennen omakustannehintaan Lustossa.

Kulttuuripäivän ohjelmassa on Vuoden 2000 kulttuurihenkilön julkistaminen, Kosketeltavan taiteen tunnustuksen julkistaminen sekä erilaisia kuurosokeiden omia ohjelmanumeroita. Kosketeltavinta veistosta voi äänestää vielä kahvitauolla, joka päättyy kello 15.15. Ohjelma päättyy kello 16.30, jonka jälkeen tutustutaan "Puun syyt" -ympäristötaideteokseen.

Majoittujat syövät päivällistä majapaikoissaan, muut syövät omakustannehintaan Lusto Metsämuseossa. Illalla ohjelma jatkuu Tukilaistansseilla Huviniemessä.

Samaan aikaan Lusto Metsämuseossa on Metsäkulttuuripäivät. Siellä on vanhaa ja uutta metsäperinnettä, työnäytöksiä, tapahtumia ja tori. Torilla on myös Suomen Kuurosokeat ry:n pöytä. Myös Luston muihin näyttelyihin voi tutustua. Suomen Kuurosokeat ry maksaa pääsymaksut kaikille osallistujille, tulkeille ja opaille Metsäkulttuuripäiville Lusto Metsämuseoon ja tansseihin.

TUNTOSARVI 27.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.

Toimitus: **päätoimittaja** Katri Pyykkö puh & tekstip. (09) 54953521, toimittaja Raili Karisaari puh. & tekstip. (09) 54953522, Sähköpostil: tiedotus@kuurosokeat.fi tai NKL:n front door -ohjelma toimittajien nimillä.

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola (pj.), Ulla Kungas, Pentti Kähkönen, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehteä julkaistaan vuodessa 12 numeroa, joista yksi on kaksoisnumero. Lehti julkaistaan isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä sekä sähköisenä versiona.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki, Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Sähköposti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, **Internet:** http://www.kuurosokeat.fi

Painopaikka: Cityoffset, Tampere

*Keinu keinuni korkealle,
nythän on juhannusilta ..*

Sisältö

Viisi kysymystä	2
Kuulonäkövammaisten	
Kuntoutumiskeskus 20 v.	3
Ilkka Harjun muistolle	4
Syntymästään kuurosokeiden	
lasten kuntoutumismallia	
kehitetään Jyväskylässä	5
Muistelua aurinkoisena	
kesäpäivänä - Aluekurssi	
Ruotsinpyhtäällä	7
Suomalaista kesää..	11
Koskettava metsä - Kosketeltavan	
taiteen triennaali	12
Kuurosokeiden jumalan-	
palvelus Vaasassa	15
Viittomakielen taito ammatin	
pohjaksi	16
Palvelutuotannon tulevaisuus ..	17
Luontoretki - Tuomi tuoksui ja	
koski humisi	18
Sävellahjakeräys 17.6. – 8.7.	20
Lukijankirjeitä:	
Kirvelevä kesämuisto	20
Luonto puhuttelee	21
Pirkanmaan erityiskuntoutus....	22
En ole pelännyt lääkäriä	22

Kansi: Eino Haakana keinuu Viirilän kotiseutumuseon suuressa keinussa. (Kuva: K.Pyykkö)

Oikaisu: Tulkkikoulutus kestää 3,5 vuotta, ei 3 vuotta kuten viime Tuntosarvessa virheellisesti luki. Tuntosarvi ilmestyy seuraavan keran 22.8. Aineiston on oltava toimituksessa 10.8.

Viisi kysymystä

- 1.Kuka on kirjoittanut ja kuka kuvittanut Uppo-Nalle –kirjat?
- 2.Mitkä ja missä ovat Scheycellit?
- 3.Mitä ovat aivinat?
- 4.Mitä tarkoittaa sana laudatur?
- 5.Kuka radiotoimittaja teki viimeisen radion urheiluselostuksensa sunnuntaina 28.2.1993.

Vastaukset:

- 1.Uppo-Nalle –kirjat on kirjoittanut **Elina Karjalainen**. Ne on kuvittanut **Hannu Taina**.
- 2.Scheycellit ovat saariryhmä Intian valtameressä, Afrikan itäpuolella. Nämä 115 saarta itsenäistyivät vuonna 1976 Ison-Britannian alaisuudesta.
- 3.Aivinat ovat pellavan tai hampun pitkiä kuituja. Niistä kudottiin ennen vanhaan parempia kankaita pöytäliinoja yms. Rohtimet oli erotettu aivinoista. Rohtimista tehtiin arkisempia vaatteita.
- 4.Sana laudatur tarkoittaa ylistäen kiitetty. Se oli korkein arvosana ylioppilaskokeissa.
- 5.Radiotoimittaja oli **Voitto Raatikainen**. Hän oli urheilutoimituksen aikainen päällikkö. ■

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus 20 vuotta

Tänä vuonna Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksen perustamisesta tulee kuluneeksi 20 vuotta. Näihin vuosiin mahtuu monenlaisia muutoksia. On hyvä huomata, että sellaiset asiat ovat muuttuneet, joiden pitääkin muuttua. On toisia asioita, joiden pitää säilyä ennallaan. Pysyvimpiä asioita ovat olleet ne arvot, joiden varaan toiminta on aikanaan perustettu.

Kantavana ajatuksena koko kahdenkymmenen vuoden ajan on ollut perheiden tärkeä osuus kaikessa järjestetyssä toiminnassa. Monien muiden palveluntuottajien kohdalla perhekeskeisyyden merkitys on huomattu vasta myöhemmin. Kuntoutumiskeskus on ollut edelläkävijä, kun se on ottanut alusta alkaen kuurosokean lapsen vanhemmat mukaan tasavertaisiksi keskustelukumppaneiksi.

Toinen tärkeä toimintaa ohjaava arvo on koko toiminnan ajan ollut yksilön kunnioittaminen. Yksilöllisyyden vaatimus lähtee kuurosokeuden mukanaan tuomista erityistarpeista. Myös työn perustana ole-

vaan kehityopsykologiseen ajattelu-tapaan sisältyy tieto ihmisten erilaisuudesta siitä huolimatta, että kehityksessä on tiettyjä samanlaisuuksia.

Ihmisen näkeminen kokonaisuutena on kuntoutustoiminnan perusperiaate. Se on vastakohta sille, että kiinnitetään huomiota esimerkiksi erikseen näkemiseen ja erikseen kuulemiseen. Erityisen tärkeää ihmisen kokonaistilanteen huomioiminen on silloin, kun kyseessä on vakava aistivammojen yhdistelmä.

Arvotkin voivat muuttua. Muutos on hidasta. On hyvin ajankohtaista puhua myös koko yhdistyksemme, Suomen Kuurosokeat ry:n tämän päivän toimintaa ohjaavista arvoista. Yhtä tärkeää on tietää, mitä arvot ovat olleet ohjaamassa työtä silloin, kun toimintaa on perustettu. Niistä saamme arvokasta tietoa yhdistyksen toiminnassa alusta saakka mukana olleilta jäseniltä.

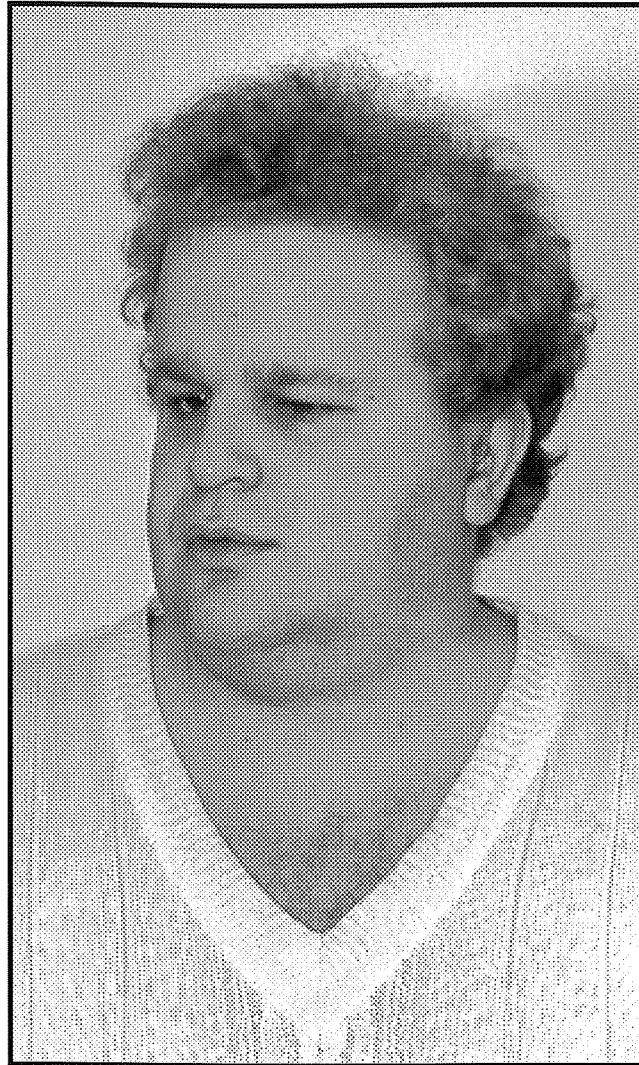
Elina Storå
johtaja ■

Ilkka Harjun muistolle

*Niin lyhyt oli elon tiesi,
niin paljon hyvää kerkesit,
lepoon nyt vie tiesi,
kaipaamaan jää kaikki ystäväsi.*

*Niin hauskat hetket jäivät,
niin lyhyet olivat päivät,
niin vahvana mieleeni jäivät
nuo opiskeluhetket yhdessä.*

*Olet mielessäni aina
hauskana ja hyvänä ystävänä.
Nyt on hyvästelyjen aika,
jäämme kaikki sinua kaipaamaan.*
Muistaen Marjo Nurminen

Ilkka Harju kuoli kotonaan Vantaalla 22.5. 2001. Hän oli syntynyt 4.8.1972.

Ilkka oli aktiivinen toimija ja tekijä. Hän oli Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen jäsen vuodesta 2000. Shakkikerhon puheenjohtajana hän oli vuodesta 1998. Hän oli Vantaan Näkövammaiset ry:n ja Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n hallituksien jäsen. Hän oli vuosia mukana HUN ry:n nuorisotoimikunnassa samoin kuin monien muiden järjestöjen eri toimikunnissa.

Ilkka opiskeli tietokonealaa ATK-instituutissa ja nyt myöhemmin Arlainstituutissa. Hän oli myös yksi Suomen Kuurosokeat ry:n sonettilaisista, kuurosokeista atk-neuvojista.

Ilkka luki paljon ja keskusteli kirjallisuudesta mielellään. Ylioppilas-kirjoituksissa 1992 hän kirjoitti aiheesta laudaturin. Ilkka piti erilaisista retkistä. Hän piti myös liikkumisesta, mutta kuulovamman vaikeutuminen vähensi sitä. ■

Syntymästään kuurosokeiden lasten kuntoutumismallia kehitetään Jyväskylässä

Katri Pyykkö

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa on aloitettu syntymästään kuurosokeiden lasten kuntoutumismallin kehittäminen. Jo olemassa olevaa toimintamallia halutaan kehittää ja parantaa. Hankkeen kustantaa Kansaneläkelaitos. Yhteistyössä on mukana myös NUD eli Pohjoismainen kuurosokeiden henkilöstön koulutuskeskus.

Lähtökohtana hankkeessa on lapsen vanhempien, lähityöntekijöiden sekä kuurosokeustyöntekijöiden yhteistyö lapsen kuntoutuksessa. Kansainvälistä tietoa syntymästään kuurosokeiden kommunikaatiosta ja kuntoutumisesta sovelletaan nyt Suomessa.

Tavoitteet

Hankkeen avulla kehitetään pienten lasten ja ensimmäistä kertaa Jyväskylän Kuulonäkövammaisten Kun-

toutumiskeskuksen palvelujen piiriin tulevien kouluikäisten kuntoutumistoimintaa. Mallissa kehitetään kuntoutumiskurssien ja entistä tiiviimmän kotiohjauksen yhdistelmä. Se kestää noin vuoden ja siinä on tapaamisia noin kerran kuussa sekä käytetään videointia hyödyksi. Kuntoutumistoiminta tapahtuu lapsen kotipaikkakunnalla. Näin Kuntoutumiskeskus vastaa käyttäjäkunnan tarpeisiin entistä paremmin.

Jakson jälkeen kontaktit keskuksen harvenevat, vaikkakin ne pysyvät säännöllisinä. Lapsi tai nuori perheineen osallistuu edelleen keskuksen järjestämille kursseille. Vanhemmille ja lähiverkostolle on tiiviin kuntoutumisjakson pohjalta syntynyt hyvä perustietous lapsen kuulonäkövammaisuudesta ja hänen tavastaan kommunikoida. Tehokuntoutuksen jälkeen keskuksen erilaiset kurssit riittävät täydentämään ja kehittämään heidän tietotaitoaan.

Toteutus

Kuntoutumismallia kehitetään nyt kahden syntymästään kuurosokean lapsen, heidän vanhempiansa ja lähiverkostojensa kanssa. Lähiverkostosta on mukana kaksi tai kolme henkilöä kummaltakin lapselta. He ovat erityisopettajia, toimintaterapeutteja tai fysioterapeutteja.

Hanke toteutetaan pääasiassa lapsen omassa arkiympäristössä, kotona ja koulussa. Yhteistyötä tehdään myös lasten terveydenhuollon yksiköiden kanssa, erityisesti kuulo- ja näkökeskusten sekä apuvälineitä myöntävien yksiköiden työntekijöiden kanssa.

Videointi apuna

Hanke alkoi joulukuussa 2000. Heti ensimmäisellä kerralla apuvälineenä käytettiin videointia. Alkutapaamisten tavoite oli, että kaikki mukana olevat tutustuvat toisiinsa. Lasten yksilöllisinä ohjauspäivinä arviointiin mm. lapsen omat kommunikaatioaloitteet. Syntymästään kuurosokeiden kommunikaation erityisasantuntija sai näin heti alussa tietoa lasten omista toimintatavoista. Näin pystyttiin asettamaan tavoitteita ja sovittiin toimintatapoja, joilla lapsen koko lähiverkosto sitoutui toimimaan.

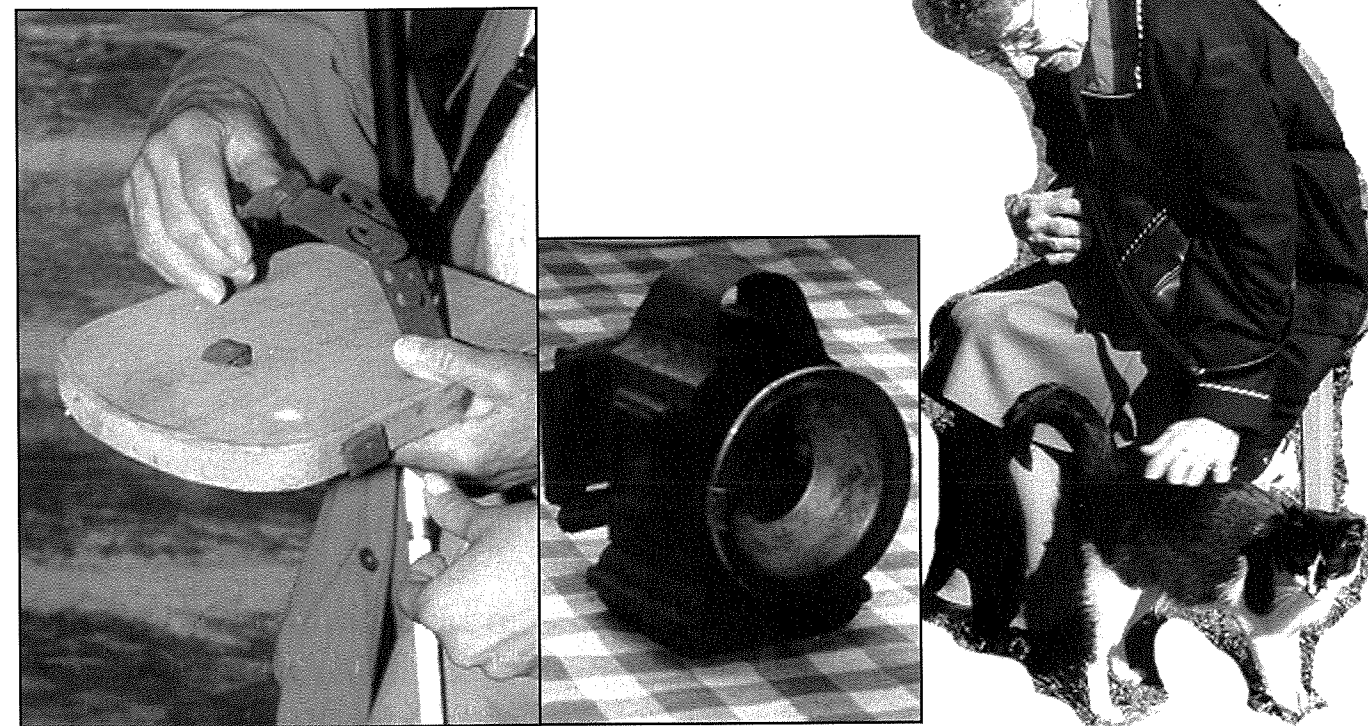
Videoita käsitellään jatkossa ohjauksessa, johon osallistuvat sekä lapsen vanhemmat että lähityöntekijät. Kuurosokeiden lasten kommunikaatioita ja lapsen pieniä kommunikaatioaloitteita on varhaisvaiheessa vaikea huomata. Tilanteet menevät nopeasti ohi. Lasten on kuitenkin saatava palaute omiin aloitteisiinsa mahdollisimman oikea-aikaisesti ja säännöllisesti. Silloin heidän kommunikaationsa kehittyy. Videointi on tässä hyvä apuväline. Videoiden avulla voidaan tarkastella lapsen aloitteita sekä verrata lapsen kehitystä aikaisempaan ja miettiä miten toimintatapoja voidaan muuttaa.

Arviointi jo vuonna 2002

Vuoden kuluttua keväällä 2002 järjestetään hankkeen arviointitapaaminen Tampereella. Silloin arvioidaan, jatketaanko hanketta ja kuinka. Samaan aikaan järjestetään myös koulutusta hankkeessa mukana olleille ja muille kommunikaation kehittämisestä kiinnostuneille.

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa hankkeessa ovat mukana psykologi **Pekka Niutanen** ja erityisopettaja **Airi Ahonen**. NUD:ista mukana on **Inger Rødbrøe**, jonka ohjausta saadaan videoneuvottelujen ja muun konsultaation avulla. ■

Muistelua aurinkoisena kesäpäivänä Aluekurssi Ruotsinpyhtäällä

Kuvissa hevosen suokenkä, varoituslamppu ja Viirilän kotiseutumuseon vieraileva vahtikissa, joka tunnisti Kertun ystäväkseen.

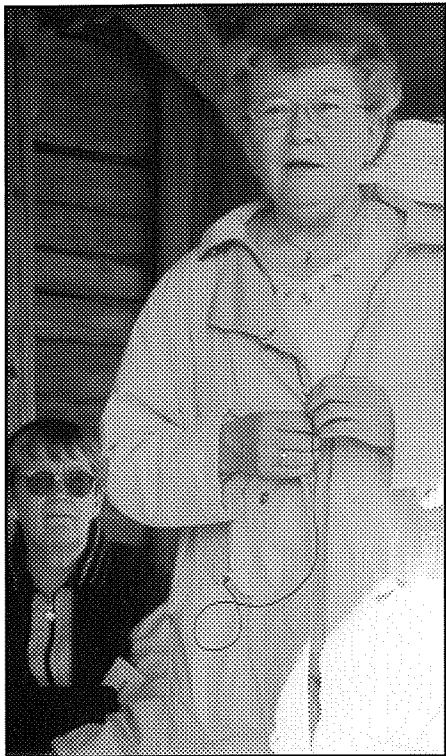
Teksti ja kuvat: Katri Pyykkö

Helsingin ja Kouvolan seudun kuurosokeat kokoontuivat aluekurssille muistelevaan menneitä. Kurssipaikka oli Itä-Uudellamaalla, Ruotsinpyhtäällä Strömforsin Ruukki, sen lähellä oleva Viirilän kotiseutumuseo ja Kuninkaankylän nuorisoseurantalo.

Ensimmäisenä päivänä tutustuttiin toisiin kurssilaisiin. Mukana olivat **Marjatta Yrjölä**, **Eino Haakana**, **Toini Kiuru**, **Pentti Kähkönen**, **Pertti Säkjärvi**, **Ritva Hänninen**,

Ritva Väisänen, **Aune Purje**, **Kerttu Kainlauri**, tulkit ja oppaat sekä aluesihteerit **Kirsti Koponen** ja **Pirjo Neuvonen**. Torstaina mukana oli myös tiedottaja **Katri Pyykkö**.

Kurssilaiset tutustuivat ensimmäisenä päivänä myös Ruotsinpyhtään kahdeksankulmaiseen kirkkoon. Se on valmistunut jo vuonna 1771. Se saneerattiin 100 vuotta sitten. Siellä on ainoa taitelija **Helene Schjerfbeckin** tekemä alttaritaulu. Sen nimi on "Ylösnousemus".

Oppaana Viirilän kotiseutumuseossa oli Else-Maj Stenwall.

Toisena päivänä muisteltiin menneitä. Muistoja verestettiin tutustumalla ensin Viirilän kotiseutumuseoon. Museotalo siirrettiin nykyiselle paikalleen jo vuonna 1888. Se on harmaa rakennus, jossa asui aikoinaan kaksi perhettä. Siinä asuttiin vielä 60-luvulla. Sitten siitä tuli museo. Museoon kuuluu myös savusauna, aittarakennus ja entinen navetta.

Esillä oli paljon entisaikaisia esineitä. Oli susiverkko, hevosen suokengät, tuohikontteja, pyssyjä, voiaskeja, puisia siivilöitä, joiden läpi maito siivilöitiin kuusenhavujen avulla. Oli suolamurskain, kirnuja, huonekaluja, vaatteita, kangaspuut ja siihen liittyviä esineitä kuten rukki ja pellavan rohtimia sekä käsin veivattava ompelukone ja painavia, rautaisia silitysrautoja. Oli lehmän, vasikan ja lampaan kelloja, puinen vesisanko,

kaljatynnyreitä ja pieni puinen lääkekaappi. Oli limonadikone, vanhoja limsapulloja ja –laatikoita ja vaikka mitä. Hauska oli myös pieni öljylamppu, jonka voi kiinnittää rekeen tai kieseihin. Sen sivuilla oli punaiset lasit. Se oli myös varoituslamppu. Esillä oli myös kaapinovi, jossa oli puolukalla ja mustikalla maalattu kukkia ja muita kuvioita.

Aluksi **Else-Maj Stenwall** esitteli museon esineitä ja sen jälkeen kurssilaiset saivat erioikeuden kosketella niitä. Silloin alkoi kuhina ja meteli. Pentti kertoi, että hän on kehrännyt lankaa ja nukkunut lapsena uuninpankolla. Esillä oli myös kahvinpaahtimia eli kahvirännäreitä ja kahvimyllyjä. Einolle kahvimylly oli nuoruudesta tuttu. Mutta tuttuja olivat muutkin esineet. Tupakkaleikkuri herätti keskustelun entisaikojen tupakanviljelystä Suomessa.

Monet esineet herättivät muistoja lapsuudesta, mutta erityisesti sen teki vuonna 1981 pihaan rakennettu, suuri, puinen keinu. Siihen mahtui useampi keinuja kerrallaan. Hurjapäät voivat keinua sillä vaikka ympäri. Kurssi oli yli 65-vuotiaille. Olisi voinut luulla, että keinuminen ei kiinnosta, mutta keinu olikin innokkaassa käytössä. Vauhtikin oli välillä sellainen, että kyydissä ollut henkilöuntaa hirvitti.

Kurssilaiset jumppasivat Toinin johdolla.

Muistelua

Iltapäiväksi siirryttiin Kuninkaankylän nuorisoseuran talolle, joka on **Sanna Aapron** oma seura. Sanna oli kurssilla yleistulkkina. Hän kertoi, että talo on rakennettu vuonna 1928 ja toiminta on edelleen aktiivista.

Ensin syötiin runsas, monipuolinen ja hyvä lounas karjalanpaisteineen ja useine eri salaatteineen. Monet söivät hiukan liikaa herkkupöydässä. Toini halusi, että lauletaan kiitoslaulu emännälle **Sirkka Ollaalle** ja näin tehtiin. Sitten siirryttiin ulos muistelemaan menneitä. Tuuli oli yltynyt ja varjossa oli melko kylmä, vaikka aurinko paistoikin kauniisti.

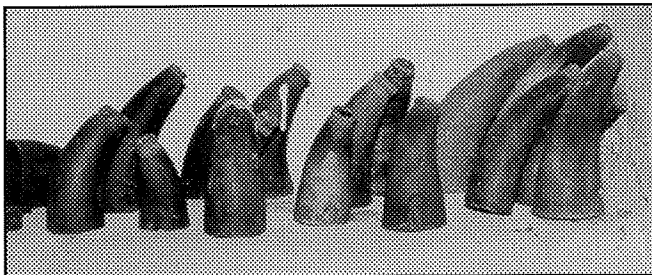
Nuorisoseurantat ovat olleet kurssilaisten nuoruudessa tärkeitä. Niis-

sä käytiin tanssimassa ja elokuvissa. Eino muisteli elokuvaa, jossa auto tuli suoraan kohti ja tuntui, että se ajaa päälle. Pentti kertoi menneensä salaa elokuvaan rippikoulun aikana. Hänen setänsä tosin avusti lipun hankinnassa, kun lippua ei myyty rippikoululaisille. Ritva taas kertoi Oulun kuurojen koulun viiden tytön porukasta, jotka kävivät elokuvissa ja muualla salaa koulun rehtorilta. Kiinnikin jäivät, mutta hauskaa oli.

Ensirakkauksista ei paljoa haluttu kertoa paljoa. Pentti kertoi, että ennen vanhaan tyttö ja poika saattoivat laittaa toistensa pulpetteihin joulu- ja pääsiäiskortteja. Nykyäänhän nuoret viestivät kännykän tekstiviestillä. Ritva-Tuulikki taas muistaa

ensi-ihastumisensa vaatetuksen vieläkin tarkkaan. Pentti kertoi vielä saattomatkan ongelmista. Kun itse asui 20 kilometrin päässä nuorisoseurantaloilta ja saatettava samoin, mutta toiseen suuntaan, oli paluumatka jo 40 kilometriä.

Kerttu muisteli sitä, kuinka poliisit tulivat kertomaan nuorisoseuran talolle, että sota on alkanut. Talon miehet veivät hevoset Valkealan koululle. Kerttu lähetettiin viemään heille ruokaa, kun miehet eivät palanneet. Yksi hevosista jouduttiin lopettamaan sodassa, kun se hirnui yksinään. Se oli 11 hevosen laumasta, ja sen oli ikävä.

Kuppaussarvet

Täisauna herätti paljon muistoja. Alettiin muistella myös entisajan kulkutauteja, kun vesirokkoa sairastava, 2-vuotias, **Noora Aapro** mummonsa sylissä. Aune kertoi, että sikotauti lähti, jos meni porsaskarsinaan. Ja siitä päästiin parannuskeinoin, joita on paljon. Kasvit olivat tärkeitä parannuskeinoja. Aune kertoi vielä kuppauksesta: ensin mentiin kuumaan löylyyn, sitten penkille makaamaan. Kuppari teki viillot sel-

kään ja pisti kuppaussarvet niihin. Selkäsäryt lähti. Toini kertoi vanhan-aikaisen laihdutuskeinon: saunassa laitetaan suolaa iholle ja otetaan kovat löylyt. Ensimmäisen tauon aikana Toini lämmitti porukkaa ja piti kaikille taukojumpan. Toisella tauolla käveltiin.

Viimeiseksi Eino vielä muisteli ja kertoili hauskasti matkoistaan, joita hän on tehnyt 28 kappaletta eri puolille maailmaa.

Kahvien jälkeen siirryttiin takaisin Ruotsinpyhtään Ruukkiin. Vanhasa rautaruukissa asutaan edelleen. Siellä on paljon mielenkiintoista nähtävää kuten vanhat rakennukset ja erilaiset taidenäyttelyt. Torstai-illalla oli vielä sepän taontanäytös Ruukissa ja yhteinen illanvietto. Perjantain ohjelmassa oli liikuntaa ja ostosten tekoa Ruukin monissa pienissä kaupoissa, joissa myydään suomalaista käsityötä ja taidetta.

Kurssin tunnelma oli iloinen. Kursilaiset olivat tyytyväisiä. Monille muistui mieleen asioita, joiden olemassaoloa ei ole pitkään aikaan muistanutkaan. Yhteisten kokeminen oli hienoa. Joku muisti jotain, ja siitä alkoi muistojen sarja. Kesäinen torstaipäivä oli kaunis ja lämmin, vaikka vähän tuulikin. Omenankukat ja syreenit tuoksuivat. ■

Suomalaista kesää..

Hilkka Nieminen

Minäkin olen elämäni aikaa nähnyt monenlaista kesää. Ajattelin, mitä kaikkea niihin on sisältynyt. Nuoruuteni ja varhaisnuoruuteni ajoilta muistan paljon hellettä ja kovia ukonilmoja. Muistan myös viettäneeni kesää eri paikoissa Suomea. Evakkomatalla olin yhden kesän Hämeessä, ja toisen kesän vietimme lähellä Saloa, Perniössä. Sitten pääsimme taas kotiin Karjalaan.

Karjalasta muistan ihanan rippikoulukseni. Olimme ainoat rippilapset, jotka kerkesivät käydä kotipitäjämme kauniissa ja kunnostetussa kirkossa ripillä. Sitten tuli uusi sota ja rippikirkkomme jäi rajan taakse.

Tuli kauhea kesä silloin toisen sodan aikana. Oli hellettä ja kovat taistelut Aunuksella ja kaikkialla Venäjän puoleisella rajoillamme. Sain kenttäpostikirjeitä ihan Petroskoista asti. Sieltä tuli Hämeenlinnaan pitkiä junia, jotka toivat kuolleita ja haavoittuneita taistelijoita sairaaloihin. Me itkimme asemalla, kun niitä tuli. Monta minunkin tuttua sotilasta kaatui silloin. Asuin silloin Hä-

meenlinnassa. Olin tullut pois Karjalasta töihin Hämeenlinnaan, koska kotipaikassa ei ollut töitä tytöille.

Toinenkin kesä jäi mieleen. Tapasin Hämeenlinnassa tulevan mieheni ja menimme kesäkuussa naimisiin. Silloinkin oli oikea hellekesä.

Nyt ovat Suomen kesät mielestäni olleet kylmempiä. Ihmisten lomanviettokin on muuttunut. Monet suomalaiset matkustavat kesälläkin ulkomaiden rantahotelleihin. Kuitenkin meillä on täällä näin ihana oma "lomamaa". Tänne tulee yhä enemmän ulkomailta lomanviettäjiä ja kaikki hotellit ja leiripaikat ovat täynnä. Meillä on kaunis kotimaa, joka kyllä kelpaa kilpailemaan ulkomaiden lomanviettopaikkojen kanssa. Toivotan Teille kaikille oikein hyvää ja lämmintä lomailukesää. ■

Suomen Kuurosokeat ry 30-vuotta

Koskettava metsä - Kosketeltavan taiteen triennaali

Vanha Asema, Lusto Metsämuseo 15.5.-31.8.2001

Suomen Kuurosokeat ry:n 30-vuotisjuhluvuoden näyttely "Koskettava metsä - Kosketeltavan taiteen triennaali" on toteutettu yhteistyössä Suomen Metsämuseo Luston, Suomen Kuvanveistäjäliitto ry:n ja ympäristötaiteen opiskelijoiden kanssa. Mukana yhteistyössä ovat olleet myös Kuurojen museo ja Näkövammaismuseo.

Näyttely koostuu neljästä eri kokonaisuudesta.

Näyttelyssä on opasteet isokirjoituksella ja pisteillä. Siellä voi katsoa myös viittomakielisen videon, jossa näyttelyt esitellään. Esillä olevan tietokoneen avulla voi tutustua voi näyttelyteksteihin tutustua myös puhesynteesin avulla.

Kuurosokeiden kulttuuripäivä järjestetään Punkaharjulla Lusto Metsämuseossa 30.6.2001.

Suomen Kuurosokeat ry:llä on myös Sävellahja-kampanja 17.6.-8.7.

Veistosten metsä, Vanha Asema,

Veistosten metsä on kilpailu. Suomen Kuvanveistäjäliitto ry:n jäsenten ja kokelasjäsenten teoksista kuurosokeat valitsevat koskettamalla mielestään parhaimman veistoksen. Kilpailu on jatkoa entiselle Vuoden veistos kilpailulle, joka järjestettiin vuosina 1989 - 1998.

Puun syyt, Luston metsä

"Kun ihmisten syyt lävistävät puiden syyt." Koskettavassa metsässä kosketat metsän todellisuutta: linnunpesien tuntu, risut, heinät, pehmikkeet, puun runko, sen pituus, paksuus, voima.

Matkaat aistien kautta mielikuviin. Koskettavassa metsässä kosketat, haistelet ja maistelet mitä erilaisimpia asioita. Voit katsoa, kuunnella-kin voit, mutta sulkemalla korvasi ja silmäsi on kokemus erilainen, outo ja uusi. Se voi avata uusia ulottu-

Koskettava metsä -näyttelyn tunnuskuva. Kuva: Maija Immonen

vuuksia omille metsä- ja luontoretkillesi.

Koskettava metsä - Puun syyt on prosessi. Se alkoi jo talvella. Kuurosokeat kertoivat tekijöille tavastaan kokea taidetta. Se on teoksen lähtökohta. Ympäristötaide taiteenlajina tuo uudenlaisen taide-elämyksen myös kuurosokeille. Se jatkui, kun Lusto aukesi 15.5. Puun syyt -teos valmistuu Luston ja Wanhon Aseman kävijöiden silmien edessä. Se on valmis 30.6. Kuurosokeiden kulttuuripäivänä. Tätä ennen on mielenkiintoista nähdä taideteoksen synty, lähtökohta, lopputulos ja kokea valmis teos. Prosessin aikana opiskelijat järjestävät myös erilaisia esityksiä.

Puun syyt -teoksen toteuttavat Tampereen Ammattikorkeakoulun Tai-

teen ja viestinnän osaston ympäristötaiteen linjan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat: **Maija Immonen, Ilkka Janatuinen, Raila Knuuttila, Juhana Moisander, Antti Rönkkö, Meri Siitonen, Jarno Vesala** sekä **Jessica Moisander** mediataiteen linjalta.

Kuurosokeiden kommunikaatio, Vanha Asema

Kuurosokeiden kommunikaatiosta kerrotaan näyttelyssä historian kautta. Agneta Halonen ja Frans Leijon (1879 -) olivat vuosisadan vaihteessa onnekkaita kuurosokeita. He saivat koulutuksen kuurojen kouluissa. Jo heidän aikanaan kuurojen kouluissa oli tullut vallalle oraalisuus: kuuroja opetettiin puhumaan, heitä kiellettiin karttakepin voimalla viittomasta.

Kuurojen koulujen perustaja Karl Oskar Malm oli tuonut Suomeen viittomakielen, joka jäi kehittymään aktiivisissa kuurojen yhdistyksissä. Hyvää tarkoittavien kuulevien päätös muuttui vasta 1970-luvulla. Tällöin kuurojen kouluissa alkoi uudestaan viittomakielinen opetus. Opetus muuttui suomen kielen ja puheen opetuksesta kouluaineiden opetukseen. Mutta vielä tälläkään hetkellä ei kuurojen kouluissa ole riittävän paljon viittomakielentaitoisia opettajia. Heitä koulutetaankin

nykyään Jyväskylän yliopistossa.

Näyttelyssä hahmotetaan erilaisten apuvälineiden avulla kuurosokeiden kommunikaation mahdollisuuksia. Moonin kirjoituksesta ei tullut yhtä suosittua kuin Braille-kirjoituksesta (pistekirjoituksesta). Esillä on erilaisia pistekirjoituksen apuvälineitä, joita voi käyttää kommunikoinnissa hyväksi. Mukana on Frans Leijonin kehittämä levy, jossa on sekä aakkoset että pisteaakkoset. Sen avulla Frans saattoi keskustella myös kuulevien ja näkevien kanssa. Esillä on Tellatouch -mekaaninen kirjoituskone, jossa on näppäimistö ja sen toisella puolella yhden pistekirjaimen kerrallaan ylösnostava mekanismi. Kuurosokean pistekirjoituksen osajan sormi pistekirjaimen päälle ja tulkki kirjoittaa. Edelleen kätevä apuväline vaikkapa metsäretkellä. Kuulolaitteet ovat kehittyneet paljon. Esillä on kuuloletku ja kuulokoje.

Tietokoneen apuvälineiden ja apuohjelmien avulla kuurosokeat voivat käyttää tietokonetta hyväksi. Pistenäppäimistö, suurennusohjelma, äänisynteesiohjelma auttavat tietokoneen käytössä. Tietokone on oiva kirjoitustulkkauksen apuväline. Tietokonetta käyttävät kuurosokeat kommunikoivat myös paljon keskenään. Sähköposti on nykyaikaa.

Näkövammaisten Keskusliitto pitää yllä palvelinta, josta löytyy myös eri alojen lehtiä, sanomalehtiä ja aikakauslehtiä.

Näyttelyssä on vuorovaikutteisuutta. Siellä on Pimeä huone, jossa voi kokea pienen tapahtuman Frans Leijonin ensimmäiseltä junamatkalta, kun hän matkusti ensimmäistä kertaa Yläneeltä Pietarsaareen kouluun. Esillä on myös erilaisia Fransin sorvaamia kauniita tavaroita.

Kuurosokeiden omaa taidetta Vanha Asema

Kuurosokeiden taideharrastus on laaja. Monet kuurosokeista harrastavat aktiivisesti kirjoittamista, maalaamista tai muita kuvataiteen lajeja. Luovuus on tärkeää. Kuurosokeiden oman taiteen näyttelyssä sen huomaa. Aiheina ovat metsät, järvet ja muut maisemat, kasvit ja eläimet. Vain muutamat töistä ei liity luontoon tai luonnon kokemiseen.

Esillä on niin maalauksia, valokuvia kuin pieniä veistoksia eri materiaaleista. Näyttelyn työt ovat kesällä 2000 järjestetyn taidekilpailun tulosta. Mukana on kuurosokeiden töitä eri puolilta Suomea.

Tervetuloa tutustumaan näyttelyihin! ■

Kuurosokeiden jumalanpalvelus Vaasassa

Katri Pyykkö

Jumalanpalvelus kuurosokeille pidetään Vaasassa, Palosaaren kirkossa lauantaina 11.8.2001. Tilaisuus televisioidaan. Se tulee televisiosta 26.8. kello 10 sunnuntaina TV2 ja uusinta on seuraavana päivänä maanantaina. Jumalanpalvelus on viittomakielinen ja suomenkielinen. Siellä on myös viitotun puheen tulkkaus ja kirjoitustulkkaus sekä induktiosilmukka. TV:ssä tekstitys löytyy teksti-tv:n sivuilta.

Jumalanpalveluksen pitävät kuurojenpappi **Leila Ikonen** ja Mikkelin hiippakunnan piispa **Voitto Huotari**. Päivän rukouksen viittoo **Päivi Suontakanen**. Päivän tekstin viittoo **Hilkka Hyötylä**. Lisäksi esiintyy nuorten kuoro Vaasasta ja kuurosokeiden oma kuoro.

Palosaaren kirkko

Palosaaren kirkko on rakennettu vuonna 1910. Se rakennettiin alunperin rukoushuoneeksi. Sen suunnitteli arkkitehti A.W. Stenfors. Se on jugendtyyliä. Kirkko peruskorjattiin vuonna 1988. Kirkkoon mahtuu noin 400 henkeä.

Kirkon alttaritaulun on maalannut vuonna 1912 vaasalainen Alexandra Frosterus-Såltin. Sen nimi on Kristus Betaniassa. Katossa roikkuu kattokruunu, joka on teetettiin lahjoitus- ja kolehtivaroin vuonna 1925. Kirkkosalissa on molemmin puolin ikkunoita. Niissä on raamattuaiheisia lasimaalauksia vuodelta 1929. Kuorin lasimaalaukset ovat vuodelta 1939. Kaikki 36 lasimaalauksia ovat Lennart Segerstrålen tekemiä.

Palosaaren kirkko on osoitteessa Kapteeninkatu 14-16. Tampereelta on kuljetus, jolla ehditään kello 10.30 alkavaan kirkon esittelyyn. Kirkon esittelyssä saa koskettaa jumalanpalvelukseen liittyviä esineitä.

Kirkon vieressä seurakuntatalossa, pidetään kirkkokahvit jumalanpalveluksen jälkeen. Kello 15.30 siirrytään Vaasan Kuurojen yhdistyksen tiloihin, joissa voi ostaa keittolounaan. Yhdistyksen tilat ovat myös lähellä kirkkoa.

Lähde: <http://www.vaasaevl.fi/tyhty-ma/fastighets.html> ■

Viittomakielen taito ammatin pohjaksi

Katri Pyykkö

Rovala-opistossa Rovaniemellä järjestetään vuoden kestävä viittomakielen linja. Se on yleissivistävä. Se ei valmista varsinaiseen ammat-
tiin eikä siis viittomakielen tulkiksi.

Apulaisrehtori **Petri Sipari** kertoo, että viittomakielen linjan opiskelijat ovat olleet eri aloilta. Viime luku-
vuonna opiskelijoita oli 18. Mukana oli niin lähihoitajia, lastentarhanopet-
tajia, opettajia, sosiaali- ja tervey-
denhuollonalan ihmisiä sekä nuoria,
jotka vasta miettivät, mitä tehdä iso-
na. Osalla opiskelijoista on viittoma-
kielisiä omaisia ja tuttavvia, osa on
vain kiinnostunut kielestä.

Sipari kertoo, että linjalla on lähiope-
tustunteja 900, joista viittomakieltä
on 600 tuntia. Muu opetus liittyy
kuulovammaisuuteen ja kuurou-
teen. Opetuksessa on myös jonkin
verran kuulonäkövammaisuuteen
liittyviä asioita kuten kädestä käteen
viittomista, opastusta ja liikkumis-
taitoa.

Opiskelijoiden tavoitteena on suo-
rittaa Kuurojen Liiton a- ja k-tason
tentit viittomakielessä. Osa opiske-
lijoista suorittaa jo viittomakielen ap-
probaturia Jyväskylän yliopiston
vaatimusten mukaan avoimessa
korkeakoulussa. Rovala-opiston lin-
jan käyneitä henkilöitä on jatkanut

Rovalan opiskelijoita ja
apulaisrehtori Petri Si-
pari keskellä. (Kuva:
K.Pyykkö)

viittomakielen tulkkikoulutukseen.
Osalla heistä ei ole ollut aikaisem-
pia yhteyksiä viittomakielisten yhtei-
söön. Rovalan 38 opintoviikon kou-
lutus antaa siis erittäin hyvät perus-
taidot viittomakieleen.

Rovala-opisto on saanut ennako-
tiedon viittomakielisen ohjauksen
perustutkinnon alkamisesta opistos-
sa vuoden 2002 syksyllä. Se on toi-
sen asteen koulutus. Sen pituus on
120 opintoviikkoa. Se kestää kolme
vuotta. Se valmistaa viittomakielen
ohjaajia ja antaa jatko-opintokelpoi-
suuden tulkkio-pintoihin. Sipari kertoo,
että myös kuurosokeiden kommuni-
kaatiotapoja pystytään opiskelemaan
tässä koulutuksessa enemmän.

Tulkkeja Rovalan vuoden kestävä
linjan ei valmista. Mutta oppaina ja
avustajina heitä on käytetty Lapin
alueen eri tilaisuuksissa.

Kevätkokouksessa oli mukana kah-
deksan opiskelijaa kuurosokeiden
avustajina ja oppaina. Haastattelin
neljää tyttöä. Heillä kaikilla on aivan
erilainen tausta, miksi he ovat aloit-
taneet viittomakielen opinnot Rova-
lassa. Yhdellä oli sukulaisia, toinen
halusi tulkiksi, kolmas oli jo ollut töis-
sä paikassa, jossa on viittomakieli-
siä, ja neljännellä oli oma puhevika
ja hän halusi silti opiskella jotain kiel-
tä ja olla siinä hyvä. ■

Palvelutuotan- non tulevaisuus -selvitys

Katri Pyykkö

Raha-automaattiyhdistys ja Kaup-
pa- ja terveysministeriö selvittivät
sosiaalialan yritysten ja järjestöjen
arviota oman palvelutuotantonsa
tulevaisuuden näkymistä.

Yrityspuolella yksi ongelma on eri-
laiset tuet, joita järjestöt saavat. Jär-
jestöpuolella ongelmia olivat työn si-
vukulut, kunnan ostopolitiikka, palk-
kataso ja rahoituksen saatavuus
yms. Kunnilla on myös omat palve-
lut, vanhusten talot, päivähoito yms.,
joiden todellista hintaa on vaikea
laskea tai vertailla muihin.

Selvitys oli tekninen. Tiedotustilai-
suudessa mietittiin sitä, onko yritys-
ten tai järjestöjen asiakas palvelus-
ta maksava kunta vai henkilö, joka
palveluja käyttää. Sekä yritykset että
järjestöt ovat riippuvaisia kuntien os-
topalvelupäätöksistä. Erityisryhmien
valtakunnallisten palvelujen kannal-
ta tämä on ongelma. Lähellä olevat,
halvemmat palvelut houkuttavat
kuntia, vaikka niiden taso ei riitä
palvelun käyttäjälle. ■

Luontoretki

Tuomi tuoksui ja koski humisi

Marjo Nurminen

Keskiviikko aamuna 30. päivä toukokuuta 2001 Keski-Suomen kuulonäkövammaisten kerhon seitsemän reipasta jäsentä kokoontuivat Muuramen palolaitokselle. Meitä oli monella tavalla kommunikoivia: viitottiin kädestä käteen, ilmaan ja käytettiin puhetta. Mukana oli myös muutama tulkki. Paikalla oli myös Keskisuomalainen-lehden toimittaja ja valokuvaaja sekä Muurame-lehden toimittaja.

Tämä retki ei ollut tavallinen retki, vaan vietimme samalla Suomen Kuurosokeat ry:n 30-vuotis juhluvuotta. Halusimme tuoda kuurosokeat esiin näin juhla vuonna.

Luontopolulla

Marja-Liisa Ritala toivotti kaikki tervetulleeksi ja Muuramen kunnan ympäristösihteerin Kari Saari kertoi luontopolun ja kosken historiasta. Sitten lähdimme luontopolulle. Kävelimme puisen sillan yli. Allamme tuntui voimakas kosken kuohunta.

Kohina oli valtavaa, puheesta ei saanut sillalla mitään selvää. Täytyi huutaa. Sillan jälkeen humina katosi. Pysähdyimme pehmeällä polulla avaraan risteykseen. Kauempaa kuului kosken kohina. Linnut livesivät kauniisti. Oli vihreää ja kaunista. Tuomi tuoksui voimakkaana. Ruoho oli pehmeää, polku oli tasainen. Kari Saari kertoi mm. että siellä on paljon koivuja, tuomia ja villisti kasvavia marjapensaita. Rentunruusuakin, horsmia, löytyy polun varrelta. Linnusto on runsas. Erikoisin lintulajeista on kuningaskalastaja. Lokkeja, taveja ja sorsalintujakin on paljon. Koskessa on lohia ja muita koskille tyypillisiä kaloja. Pysähdyimme monissa paikoissa ja saimme tietää paikkojen yksityiskohtaisesta historiasta. Polulla oli paljon lankkusiltaja ja pitkiä siltoja joissa oli kaiteet. Kokeilimme myös yhtä riippusiltaa.

Jalat tunnustelivat monenlaista pintaa. Oli heiluvaa siltaa, pitkää lankkua ja pehmeitä polkuja. Haistelim-

me erilaisia kasveja ja tutustuimme sorsan syöttöpaikkoihin. Joku uskalsi kokeilla kosken kylmää kuohua. Saimme ryöpyn rakeita, taivaan antimia muutaman kerran niskaamme. Aurinkokin pilkahti esiin. Koimme luontoa siis kaikilla mausteilla.

Kodalle muurinpohjalettuja syömään

Jatkoimme matkaa taksilla Muuramen rannankylään, jossa Mäkisen Esa ja Sylvi odottivat meitä kuuman kahvin ja muurinpohjalettujen kanssa. Kodalle piti kävellä liejuista metsäpolkua kilometrin verran. Oli kantoja, juurakkoa ja synkkää harmaata pimeää tiheää metsää.

Saavuimme pienelle aukealle. Siellä oli valtavan kokoinen, lankuista tehty kota. Se oli seitsemän metriä korkea ja viisitoista metriä leveä. Kodan takana oli pieni puro.

Menimme kaikki sisälle lämpimään. Kota oli pimeä. Vain keskeltä kattoa tunkeutui sisään välillä auringonsäteitä. Emäntä paistoi lettuja keskellä kotaa. Pannun alta hehkui kaunis, tunnelmallinen tulipesä. Istuimme kodan tulisijan ympärillä olevilla lankuilla, jotka oli päällystetty porontaljoilla. Eteemme tuotiin vaaleat lankut pöydiksi. Alkoi lettujen herkutelu kahvin kera. Söimme herkulli-

sia lettuja itsemme niin täyteen, että kaikki eivät enää jaksaneet herkutella makkaralla. Syödessämme isäntä ja emäntä kertoi kodan historiasta. Keskisuomalaisen toimittaja haastatteli melkein kaikkia kerholaisia. Artikkelin julkaistiin Keskisuomalainen-lehdessä perjantaina 1.6.

Pian paikalle saapui myös aluesihteerimme Ritva Rouvinen. Hän tuli kiittämään saamastaan lahjasta ja tervehtimään meitä kaikkia. Kerhomme puheenjohtaja Kauko Kokkonen ja rahastonhoitaja Maritta Oksanen olivat käyneet jo pari viikkoa aikaisemmin ojentamassa Ritvalle kerhomme puolesta lahjan. Se oli Muuramelaisen tilaustyönä tehty peikko. Se on kiitos hyvistä yhteistyövuosista. Vietimme yhdessä mukavan ja antoisan juhllaisen kevätretken. Jokainen oli tyytyväinen retken antimiin. Vatsat kylläisinä lähdimme takseilla kukin omiin suuntiin.

Suurimmat kiitokset retken järjestäjälle Marja-Liisa Ritalalle. Hän teki retkestämme onnistuneen. Kiitos! ■

Sävellahjakeräys 17.6. – 8.7.

Radio Suomessa ja Radio Vegas-
sa on ”Kommunikaatio – avain maa-
ilmaan” Suomen Kuurosokeat ry:n
Sävellahjakampanja. Keräys alkoi jo
17.6. ja se päättyy 8.7. sunnuntaina.

Muistakaa, onnitelkaa, haastakaa
ystävänne ja tuttavanne. Sävellah-
jalla kerätään rahaa kuurosokeiden
kommunikaation kehittämiseen.

Sävellahjaan voi osallistua maksa-
malla haluamansa summan pank-
kisiirtokuitilla pankkiin. Tilinumerot
ovat Leonia 800015-220000 sekä
Merita, Osuuspankki ja Säästöpan-
kit tilinnumero 9220. Kirjoita pankki-
siirtokuittiin haaste ja tunnus ”Kom-
munikaatio – avain maailmaan”.

Toinen tapa haastaa ystävät, on soit-
taa numeroon 0700 – 512201 Sä-
vellahjaan tai ruotsinkieliseen Gåva
i toner –ohjelmaan numeroon 0700
– 518777. Puhelimella voi lahjoittaa
joko 30 markkaa tai 60 markkaa.
Sen lisäksi puhelu vie tavallisen
puhelumaksun. Soittaa voi myös
kännykällä. ■

Lukijan kirjeitä

Kirvelevä kesämuisto

Ritva Väisänen

Oli sodanjälkeinen pula-aika. Kai-
kesta oli puutetta; vaatteista, jalki-
neista, ruoastakin. Silloin lapsetkin
joutuivat jonottamaan. Aamuisin,
ennen kuin kauppojen ovet avattiin,
oli oven takana jo pitkä jono ihmisiä
odottamassa, jospa löytyisi jotain
ostettavaa.

Me kylän lapset kävimme joskus
jonottamassa kurria eli kuorittua
maitoa noin kymmenen kilometrin
päässä olevasta Kymenlaakson
osuusmeijeristä. Niinpä taas erää-
nä kauniina lämpimänä kesäaamu-
na seisoimme kannuinemme Juho-
lanmäen seisakkeella junaa odotta-
massa. Sieltähän se vihdoinkin tulla
puuskuttelikin. Savua tuprahteli pii-
pusta, kun veturinlämmittäjä työn-
teli halkoja pesään. Sitten se jarrut-
ti ja me nousimme kyytiin.

Jäimme vaunun eteiseen, että no-
peasti pääsemme ulos ja ennät-

täisimme ensimmäisten joukossa
meijerin oven taakse, jossa yleen-
sä oli aina jonoa. Äidin monet neu-
vot ja varoitukset unohtaen hyppä-
sin liikkuvasta junasta. Putosin,
mutta en onneksi junan alle vaan
sen viereen. Sattui kämmeniin ja
polviin ja silmiä kirvelivät kivun ja
harmin kyyneleet. Että olinkin unoh-
tanut äidin neuvot ja ohjeet. Harmitti!
Kannu vierähti kolisten alas ratapengertä.

Sinä aamuna emme saaneet kan-
nuihimme kurria. Se oli jo myyty lop-
puun. Istuimme aseman penkille
odottamaan kotiinpäin menevää
junaa. Muutamat tytöt ja pojat lähti-
vät kävellen taittamaan tuota kym-
menen kilometrin matkaa kotiin.
Minä en pystynyt kävelemään. Haa-
voja kirveli mutta enempi kirveli miel-
tä, kun piti mennä kotiin tyhjän kan-
nun kanssa. Ei tulisi lättyjä tänä il-
tana. Pelotti sekin, mitä äiti sanoisi
kun olin unohtanut hänen neuvon-
sa. Mutta äiti ei ollut vihainen. Hän
puhdisti ja satoi haavat, teki ison
voileivän ja kaatoi mukillisen läm-
mintä maitoa. Taisipa keittää vielä
kupin kahvin korvikettakin, jota ei
yleensä lapsille annettu.

Sinä kesänä istuin paljon pihakei-
nussa. Katselin kottaraisten ja mui-
den lintujen touhuja, kun ne kantoi-
vat ruokaa poikasilleen. Tuona ke-
sänä tuli myös paljon luettua. Ystä-

vät toivat kirjojaan lainaksi ja silloin
meni aika niin kuin siivillä. Sitten oli-
vatkin kädet ja jalat taas kunnossa
ja pääsin toisten kanssa pelaamaan
palloa ja hyppäämään ruutua. Ja
myöskin tekemään kotiaskareita,
kitkemään kasvimaata ynnä muu-
ta. Se tuntui taas pitkästä ajasta oi-
kein mukavalta. ■

Luonto puhuttelee

Juhani Ylläsjärvi

Kesä on tullut tänne pohjoiseenkin.
Lehdet alkavat jo olla puissa ja nur-
mikko on vihreä. On ollut koleaa ja
lämmintä. Linnut on jo muuttaneet
tänne etelästä. Linnuilla on suunta-
vaisto, jota meillä ihmisillä ei ole.
Ihmiset tarvitsevat kompassin ja
kartan. Esimerkiksi semmoiset hen-
kilöt, jotka tulevat vieraalta paikka-
kunnalta.

Paikan päällä asuvat ihmiset katso-
vat puista ilmansuunnat, että missä
on etelä, pohjoinen, itä ja länsi. Mi-
nun isäni puhui tällaisia. Isä oli po-
romies. Eläimetkin kulkevat suun-
tavaistolla. Koirat osaavat kulkea
suuntavaistolla.

Olen joskus metsässä kuunnellut
käen kukkumista. Minun mökin pi-
halla linnut visertävät kauniisti. Ruo-

kin niitä omilla ruoantähteillä. Ja samalla kuuntelen kaunista linnunlaulua. Se on erämiehen kultaa. Ei tule aika pitkäksi vaikka asun yksin. Katselen mökin pihalla kuinka luonto kukoistaa. ■

Pirkanmaan erityiskuntoutus

Vieno Hyttinen

Teimme mielenkiintoisen tutustumismatkan Pirkanmaan erityiskuntoutuskeskukseen kymmenen hengen ryhmässä. Se on parille Toimintakeskuksen asukkaalle tuttu paikka, koska he käyvät siellä kuntoutuksessa.

Johtaja **Maija-Liisa Vuento-Lammi** esitteli meille paikan ja kertoi sen toiminnasta. Kuntoutuskeskus on toiminut uudessa paikassa vasta kolme kuukautta. Kaikille huoneille oli annettu mielenkiintoiset nimet. Toimisto oli Touhula, johtajien huone Pomola, näppäilyhuone Näppälä ja niin edelleen.

Sitten meille esiteltiin liikkumisessa käytettäviä apuvälineitä kuten Rolling-kävelymatto ja muita kävelyn apuvälineitä. Siellä oli myös kattoon kiinnitetyt kiskot, joissa oli kiinni val-

jaat. Niihin valjaisiin kiinnitetään pyörätuolipotilas seisomaan ja näin hän voi harjoitella kävelyä. Meille esiteltiin sen toimintaa ihan käytännössä. Kuntoutuksen tuloksena voi joku päästä pyörätuolistaankin eroon.

Näiden liikunta-apuvälineiden jälkeen meille esiteltiin apuvälineitä, joita kätensä vammauttaneet voivat käyttää. Niitä oli tukeva haarukka, peruna kuoriija, yhdellä kädellä ruokailevan tuettu lautanen, venyvä kengän nauha ja tukeva avaimenperä ja niin edelleen.

Pirkanmaan erityiskuntoutuskeskuksessa saavat kuntoutusta liikuntavammaiset, kätensä vammauttaneet eri tavoin halvaantuneet ihmiset. Kaikkein ei aina löydy apua, mutta kuntouttajat, fysioterapeutti ja toimintaterapeutti yrittävät auttaa parhaansa mukaan. ■

En ole pelännyt lääkäriä

Hilkka Kasurinen

Lapsuudestani lähtien lääkäri on ollut elämäni pelastaja. Minä olin sairas lapsi. Kaikki tartuntataudit mitä oli, iski minuun. Kun asuin Pietarsaareissa, olin aina kovissa kuumeissa.

Lääkkeet eivät tehonneet. Minut käärittiin monenlaisiin spriipyyhkeisiin. Äitini kertoman mukaan kerran lääkäri lähti tekemään lääkkeitä itse apteekissa. Kaksi nuorempaa sisokoani kuoli aivan pienenä näihin kulkutautisairauksiin.

Kun muutimme Helsinkiin sota-aikana, olin taas altis moniin levinneisiin sairauksiin. Niitä sairastivat sotilaat ja levittivät meihin muihin siviileihin. Kurkkumätä ja sen jälkeen angiina myrkytys oli viedä henkeni. Makasin eristettynä pienessä hämärässä huoneessa melkein puoli kuolleena. Lähelleni saivat tulla vain lääkäri ja sairaanhoitaja. Omaiset saivat tulla katsomaan minua ulkopuolelta tikarappusia pitkin kiiveten. He saivat katsoa ikkunasta elämäni kamppailua.

Mutta sydän ei erehtynyt jättämään pikkutytön sielua maan multiin. Lääkärin tehokas ja varmaan raskas työ on hänelle palkinto. Olin aina lääkärisedän polvella halimassa kiitokseksi.

Näköni melkein meni sota-aikana ruuan puutteesta. Jouduin Kivelän silmäsairaalaan kuudeksi viikoksi. Hoitona annettiin vitamiinitippoja, syötettiin porkkanoita ja laitettiin voita paksusti leivälle ja juotettiin maitoa. Nämähän olivat elintarvikkekorttiruokia. Niitä sai niukasti, jos sai.

Pikkutytön elämää kirkasti aina lääkärin tapaaminen. Sain istua polvela laulaa ja jutella. Lääkärin näkeminen oli sota-aika harvinaisuus. He olivat vain lomalla valkea takki sotilasunivormunsa päällä. Mutta näköni palautui hiljalleen hellällä ja ymmärtävällä hoidolla. Näin pientä ihmisen alkua autettiin.

Sairaalat oli täysiä sodassa vammautuneita sotilaita. Heille Justiina kävi laulemassa ja puhumassa mukavia ja sai heidän kätköistään makeisia. Hoitajat tekivät paperista pienen sairaanhoitajan myssyn ja siihen sinisellä kynällä yhden hoitaja-alokkaan viivan. Sairaala oli minulle kuin toinen koti ja lääkärit kuin sairaalan isät ja hoitajat kuin perheen jäseniä. Lauloimmekin oikein kuorossa.

Minulla on kaunis muisto noilta ajoilta. En koskaan ole pelännyt lääkäreiden tutkimuksissa. Paitsi jos oikein rehellisesti kerron, niin koulun hammaslääkäri kyllä vähän pelotti. Eihän silloin saanut mitään puudutuspiikkiä. Mutta muistaakseni liikuvan maitohampaan vetäminen narraamalla tapahtui nopeasti.

Paljon ajat ovat muuttuneet sairauksineen ja hoitoineen. Jo pelkkä aavistus, että joutuu lääkärin käsiin on monille ongelma. ■